

SEITSMES PÜHAPÄEV PÄRAST NELIPÜHA AD 2024

Jos 24:21–27 (Hb 12:25–29; Lk 6:27–31)

21 Aga rahvas ütles Joosuale: «Ei, vaid me teenime Issandat!»

22 Ja Joosua ütles rahvale: «Te olete tunnistajaiks iseeneste vastu, et te olete endile valinud Issanda, et Teda teenida.» Ja nad vastasid: «Oleme tunnistajad!»

23 «Ja nüüd kõrvaldage võõrad jumalad, kes teie keskel on, ja pöörake oma südamed Issanda, Iisraeli Jumala poole!»

24 Ja rahvas ütles Joosuale: «Me tahame teenida Issandat, oma Jumalat, ja võtta kuulda Tema häält!»

25 Nõnda tegi Joosua sel päeval rahvaga lepingu ja andis temale Sekemis määrused ja seadlused.

26 Ja Joosua kirjutas need sõnad Jumala Seaduse raamatusse; siis ta võttis suure kivi ja pani püsti selle tamme alla, mis oli Issanda pühamu juures.

27 Ja Joosua ütles kogu rahvale: «Vaata, see kivi olgu tunnistajaks meie vastu, sest see on kuulnud kõiki Issanda sõnu, mis Ta meile on öelnud. Ja see olgu tunnistajaks teie vastu, et te ei salgaks oma Jumalat!»

Ja ütles rahvas Joosuale: «Ei, sest meie teenime ISSANDAT!» Ja ütles Joosua rahvale: «Te olete iseendi tunnistajaiks, et te olete valinud endile ISSANDA, et Teda teenida!» Ja nad ütlesid: «Tunnistajad!» «Ja nüüd kõrvaldage võõrad jumalad, kes teie seas, ja sirutage oma südamed ISSANDA, Iisraeli Jumala poole!» Ja ütles rahvas Joosuale: «ISSANDAT, oma Jumalat, teenime ja võtame kuulda Tema häält!» Ja lõi kas Joosua lepingu rahvale sellel päeval ja seadis neile ettekirjutuse ja korralduse Sekemis. Ja kirjutas Joosua needsinased sõnad Jumala Seaduse raamatusse ja võttis suure kivi ja pani püsti sinna tamme alla, mis ISSANDA pühamu juures. Ja ütles Joosua kõigele rahvale: «Vaata, see kivi peab olema tunnistajaks meie vastu, sest see on kuulnud kõiki ISSANDA ütlist, mis Ta on meile kõnelenud, ja olgu see teile tunnistajaks, et hoida teid petmast oma Jumalat!»

Sissejuhatus

Joosua raamat – heebrea keeles סֵפֶר יְהוֹשֻׁעַ – käsitleb Iisraeli jõudmist Kaananimaale¹ ja selle vallutamist Moosese mantlipärija Joosua juhtimisel ning Tootatud Maa jagamist Iisraeli kaheteistkümne suguharu vahel. Raamatu kirjutamise aeg ja autorlus ei ole kindlalt teada: vanema traditsiooni järgi peeti raamatu autoriks Joosuat ennast, uuemad hinnangud paigutavad selle aga kuningas Joosija reformide aega 7. sajandi lõpul eKr või koguni 6. sajandi algusesse eKr.

¹ Enim tunnustatud kronoloogiliste süsteemide järgi kas aastal 1406 eKr või aastal 1230 eKr. Joosua ja talle järgnenud Kohtumõistjate aeg on vastavalt 1406–1050 eKr või 1230–1025 eKr.

Ajaloosündmuste taustal on Joosua raamatu peateemadeks Iisraeli rahvale antud tötuste vankumatu täitmine Jumala poolt² ning küsimus Iisraeli rahva truudusest ja truudusetusest, kuulekusest ja sõnakuulmatusest, millele Jumal vastab kas armu ja halastuse, abi ja õnnistusega või viha, needuse ja karistusega.

Oma lahkumiskõnes manitseb Joosua Iisraeli rahvast kõrvaldama kõiki võõraste rahvaste ebajumalaid ning teenima üksnes Issandat, ainsat tõelist Jumalat. Joosua enda otsus on igatahes kõikumatu ega sõltu teiste valikust: «Kui teie silmis on halb teenida Issandat, siis valige endile täna, keda te tahate teenida: kas neid jumalaid, keda teie vanemad teenisid teisel pool jõge, või emorlaste jumalaid, kelle maal te elate? Aga mina ja mu pere, meie teenime Issandat!» (Jos 24:15)

Keelelisi märkuseid

Joosuale – אֶל־יְהוֹשֻׁעַ – nimi יְהוֹשֻׁעַ – «Joosua», «Jeesus» – tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab».

Teenime – נָעַבַד – sõna עָבַד tähendab «töötama», «teenima», «orjama».

Issandat – אֶת־יְהוָה – originaalis kasutatakse siin ja järgnevatel salmides Jumala nime יהוה – «JHWH», «Jahve», «Jehoova».

Kõrvaldage – הִסִּירוּ – sõna סָר tähendab siin «eemaldama», «kõrvaldama», «hülgama».³

Ja pöörake – וָהִטוּ – sõna הִטָּה tähendab «välja sirutama», «sirutama», «[ennast kellegi/ millegi poole] kallutama/ kummardama», «[kellegi poole] pöörduma».

Oma südamed – אֶת־לִבְבְּכֶם – sõna לָבַב tähistab lisaks südamele ka üleüldiselt inimese sisemust, sisemaailma, seda, kes ta iseendas (ja enesest teadlikuks saanuna) on, samuti tahtevalmidust ja [tegutsemis-] julgust.

Iisraeli – nimi יִשְׂרָאֵל koosneb verbist שָׁרַה – «võitlema», «peale käima», «peale jääma», «võimust võtma» – ning sõnast אֵל – «Jumal» – ja tähendab tõenäoliselt «Jumal võidab», «Jumal võtab võimust», «Jumal jääb peale».

Võtta kuulda – נִשְׁמָע – sõna שָׁמַע tähendab «kuulma», «kuulama», «tähele panema», «[palvet] kuulda võtma», ka «kuuletuma».

² «Nõnda andis Issand Iisraelile kogu maa, mille Ta vandega oli töötanud anda nende vanemaile, ja nad pärisid selle ning elasid seal. Ja Issand andis neile rahu ümberkaudu, nõnda nagu Ta nende vanemaile oli vandega töötanud; ja kõigist nende vaenlastest ei suutnud ükski neile vastu seista, Issand andis kõik nende vaenlased nende kätte. Ainsatki sõna ei langenud tühja kõigist neist headest sõnadest, mis Issand oli rääkinud Iisraeli soole, vaid kõik läks täide.» (Jos 21:43–45)

³ 1739. aasta Piiblis: «saatke ärra».

Nõnda tegi – וַיִּכְרַת – sõna כָּרַת tähendab «[ära] lõikama».⁴

Lepingu – sõna נָרִית tähistab kas inimeste omavahelist või inimeste ja Jumala vahel sõlmitud kokkulepet, lepingut.⁵

Ja andis – וַיִּשָּׂם – sõna שָׂם tähendab «seadma», «panema», «asetama», ka «[millekski] muutma».⁶

Sekemis – בְּשֶׁכֶם – nimi שֶׁכֶם tähendab «õlg», «turi». Sekemi linn asus Põhja-Iisraelis Efraimi mägismaal. Võib-olla viitabki nimi Sekem mäeseljandikule.

Määrused – sõna קָח tähendab «ettekirjutus», «korraldus», «ülesanne».⁷

Ja seadlused – וּמִשְׁפָּט – sõna מִשְׁפָּט – siin korralduse tähenduses – tuleneb verbist שָׁפַט – «kohut/õigust mõistma», «valitsema», «juhtima», «karistama» – ning tähistab õigust eeskätt juriidilises, õigusemõistmise ja seaduslikkuse tähenduses.⁸

Ja...kirjutas – וַיִּכְתֹּב – sõna כָּתַב tähendab «kirjutama», «kirja panema», «üles tähendama».

Sõnad – אֶת־הַדְּבָרִים – sõna דָּבַר tuleneb verbist דָּבַר – «kõnelema», «rääkima» – ning tähendab korrastatud, mõtestatud ja ka loovat kõnet (sõna), mis ei pruugi mitte ainult tähistada, vaid ka põhjustab seda, millest kõneldakse.

Seaduse – תּוֹרָה – sõna תּוֹרָה tuleneb verbist יָרָה – «juhendama», «õpetama» – ning tähendab «juhtnõor», «seadus», «seaduste kogumik», tähistades spetsiifiliselt (ka eesti keeles kasutusel oleva sõnaga «toora») Moosese Seadust ning ka viit Moosese raamatut.⁹

Raamatusse – בְּסֵפֶר – sõna סָפַר tähendab «kirjutis», «raamat», «ürik».

Pühamu juures – בְּמִקְדָּשׁ – sõna מִקְדָּשׁ tuleneb verbist קָדַשׁ (vt ülalt) ja tähendab «püha paik», «pühamu», ka «pühitsetud [ese]».¹⁰

⁴ Heebrea väljend «lepingut lõikama» tuleneb arvatavasti iidsest tavast kinnitada lepingut ohvriga, mille toomisel tapetud ohvriloomad või -linnud keskelt lõhki lõigati (vrd 1Ms 15).

⁵ 1739. aasta Piiblis: «seädust».

⁶ 1739. aasta Piiblis: «ja panni sedda temma ette».

⁷ 1739. aasta Piiblis: «seädmissesseks».

⁸ 1739. aasta Piiblis: «ja kohtoseädusseks».

⁹ Varasemates eestikeelsetes piiblitõlgetes enamasti «käsuõpetus».

¹⁰ Võimalik, et seda mõistet saab teatud mõõndustega kasutada ka pelgupaiga tähenduses, sarnaselt ingliskeelse mõistega *sanctuary city* – vrd nt Hs 11:16 (mitte samastada sõnaga עִיר מִקְלָט – «pelgulinn»).

Kõiki...sõnu – כָּל־אֱמֹרֵי – sõna אֱמֹרֵי tähendab «ütlus», «kõne», ka «töötus», «korraldus».

Et te ei salgaks – פָּרַחְתֶּם שׁוֹן – sõna שׁוֹן tähendab «petma», «tüssama», «äraandlikult käituma», «lahti ütlema, «[ära] salgama».

Sisuline analüüs

Pärast seda, kui iisraellased olid Joosua juhtimisel vallutanud ja asustanud suurema osa Kaananimaast ning see oli Iisraeli suguharude vahel ära jagatud, kutsus Joosua oma eluotsa ette aimates kokku «kogu Iisraeli, selle vanemad, peamehed, kohtumõistjad ja ülevaatajad» (Jos 23:1), et anda neile viimased õpetussõnad ning nendega hüvasti jätta. Joosua manitses Iisraeli pidama kõikumatult kinni Moosese Seadusest ning hoiduma enda segamisest Kaananimaale alles jäänud paganatega, hoides kõigist ebajumalatest lahti öeldes üksnes Issanda, oma Jumala poole.

See, et Iisraelil õnnestus Kaananimaa vallutada ja sealsetest suurtest rahvastest võitu saada, oli Jumala armu ime: «Üksainus mees teie hulgast ajas taga tuhandet, sest Issand, teie Jumal, sõdis ise teie eest, nagu Ta teile oli öelnud!» (Jos 23:10) Seepärast peab Jumala rahvas Issandat armastama, pidades meeles, et Temast taganemisel ootavad teda langus ja häving. Iisrael peab alati tänuga meeles pidama, et kõik, mida Jumal on talle töötanud, on täide läinud, kui ta aga rikub oma Jumala lepingut ning kummardab ja teenib teisi jumalaid, siis «süttib Issanda viha põlema» nende vastu ning nad kaovad «kiiresti sellelt healt maalt», mille Issand on neile andnud (Jos 23:16).

Jumala ja Tema rahva vahelise lepingu kinnitamiseks kutsus Joosua kõik Iisraeli suguharud Sekemisse ning tuletas neile seal meelde, kuidas Jumal oli valinud ja kutsunud nende esivanemad ning neile endile suuri asju teinud (Jos 24:2–12). Jumala enda nimel kõneldes ütles Joosua: «Ma andsin teile maa, mille kallal sa ei olnud vaeva näinud, ja linnad, mida te ei olnud ehitanud – ja neis te nüüd elate; viinamäed ja õlipuud, mida te ei olnud istutanud – ja neist te nüüd sööte. Sellepärast kartke nüüd Issandat ja teenige Teda laitmatult ja ustavalt ja kõrvaldage jumalad, keda teie vanemad on teeninud teisel pool jõge ja Egiptuses, ja teenige Issandat!» (Jos 24:13j)

Kuigi tegemist peaks olema ainumõeldava toimimisviisiga, annab Joosua Iisraelile siiski valikuvõimaluse, rõhutades, et tema ise on koos oma perega juba valiku teinud: «Aga kui teie silmis on halb teenida Issandat, siis valige endile täna, keda te tahate teenida: kas neid jumalaid, keda teie vanemad teenisid teisel pool jõge, või emorlaste jumalaid, kelle maal te elate? Aga mina ja mu pere, meie teenime Issandat!» (Jos 24:15)

Rahvas vastas selle peale: «Jäägu see meist kaugele, et me jätame maha Issanda ja teenime teisi jumalaid!» (Jos 24:16), jätkates usutunnistuselaadse sedastusega: «Issand on meie Jumal, Tema on see, kes meid ja meie vanemad tõi välja Egiptusemaalt orjusekojast, kes meie silma ees tegi neid suuri tunnustähti ja kes meid hoidis kogu sellel teel, mida me käisime, ja kõigi rahvaste seas, kelle keskelt me läbi läksime. Ja

Issand ajas ära meie eest kõik rahvad, ka emorlased, kes elasid sellel maal. Sellepärast teenime meiegi Issandat, sest Tema on meie Jumal!» (Jos 24:17j)

Joosua ei lase rahvast siiski niisama lihtsalt lahti, vaid esitab tõsise, ootamatu, lausa kurjakuulutava vastuväite: «Te ei või teenida Issandat, sest Tema on püha Jumal! Tema on püha vihaga Jumal, Tema ei anna andeks teie üleastumisi ja patte. Kui te jätate maha Issanda ja teenite võõraid jumalaid, siis Ta pöördub ära ning teeb teile kurja ja hävitab teid, pärast seda kui ta teile on head teinud.» (Jos 24:19j) Ehk saab Joosua hoiatus selgemaks, kui tõlgime originaalis väljendi לֹא תִוָּכַל mitme «te ei või», vaid «te ei suuda» või «te ei ole võimelised» – sellisel juhul on tegemist realistliku tõdemusega, mille paikapidavust Iisraeli rahva järgnev ajalugu paraku korduvalt tõestas.

Rahvas oli endas siiski kindel ja kordas: «Ei, vaid me teenime Issandat!» (Jos 24:21) Joosua enam ei vaidle, vaid toonitab, et sellega on Iisraeli rahvas andnud tunnistuse, mida nad peavad meeles pidama ja mida võidakse kasutada nende endi vastu, kui nad peaksid oma sõna murdma. Rahvas kinnitab, et ta mõistab seda ja on sellega nõus: «Oleme tunnistajad!» (Jos 24:22) Seepeale annab Joosua praktilise ja igasuguste mööndusteta korralduse: «Ja nüüd kõrvaldage võõrad jumalad, kes teie keskel on, ja pöörake oma südamed Issanda, Iisraeli Jumala poole!» (Jos 24:23)

Sellel käsul on kaks poolt: negatiivne ja positiivne. Iisrael peab radikaalselt kõrvaldama kõik ebajumalad – kas siin peetakse silmas mingit rituaalset toimingut, on raske öelda, aga igal juhul tähendab see selge vahe tegemist Iisraeli ja paganarahvaste ning tõelise Jumala teenimise ja ebajumalateenistuse vahele.¹¹ Ebajumalate kõrvaldamine pole mitte lihtsalt religioosne akt, vaid see on Iisraeli rahva elu ja surma küsimus: kui Iisrael jääb truuks ainsalt tõelisele Jumalale, siis ta püsib, kui ta langeb aga ebajumalateenistusse, siis ta hävib.

Üksnes ebajumalate kõrvaldamisest aga ei piisa: selleks, et jääda püsima, on vaja pöörata (või sirutada – vt vastavat keelelist märkust) oma südamed Issanda poole. «Süda» tähistab siin kogu inimese olemust: tema eluvalikuid ja -hoiakuid, tema mõtteviisi ja tahet. Oma südame Issanda poole pööramine või sirutamine tähendab enda täielikku üleandmist Jumalale, otsekui kuningas Taaveti kombel ütlemist: «Vaata, siin ma olen, Tema tehku minuga, nagu Ta silmis hea on!» (2Sm 15:26)

Rahvas vastas Joosua korraldusele taas usutunnistusliku, lausa liturgilist aklamatsiooni meenutava kinnitusega: «Me tahame teenida Issandat, oma Jumalat, ja võtta kuulda Tema häält!» (Jos 24:24) Ka Jumala teenimine tähendab eeskätt enda täielikku andmist Jumala omaks – Tema meeleva, Tema sulaseks, koguni orjaks. Ning Jumala hääle

¹¹ Võib-olla oli tegemist millegi sarnasega, nagu hilisemal ajal oli kuningas Joosija poolt läbiviidud usupuhastus (2Kn 23) – see on ka üks põhjuseid, miks paljud uuema aja uurijad paigutavad Joosua raamatu tekkimise kuningas Joosija valitsusaega.

kuulamine ei ole mitte pelgalt kuulmine, vaid pigem kuuletumine, s.t kuuldule, Jumala poolt öeldule ja kästule vastav ja vastuvaidlematu toimimine.

Seepeale tegi (lõikas – vt vastavat keelelist märkust) Joosua rahvaga lepingu – võib-olla mingi rituaalse toiminguga – ning andis talle «määrused ja seadlused» või nagu oleks õigem tõlkida: «ettekirjutuse ja korralduse» (originaalis on tegemist ainsusega). Võib-olla mõeldakse siin mingit tunnistust või dokumenti, mis valmistati lepingu märgina ja kinnitusena – ehk lõikas, raius või uuristas Joosua vastava kinnituse sellelesamale kivile, mille ta lepingu märgina üles seadis.

Igal juhul märkis Joosua kõik need sõnad «Jumala Seaduse raamatusse», s.t see, mida Joosua kõneles ning mis on tema raamatusse üles tähendatud, on samaväärne Tooraga – see on Jumala sõna, mida Tema rahvas peab tõsiselt võtma ja järgima. Lühidalt kokku võetuna seisneb see Joosua vaimne pärand järgmises: «Olge väga hoolsad täitma käsku ja Seadust, mille Mooses, Issanda sulane, teile on andnud, et te armastaksite Issandat, oma Jumalat, ja käiksite kõigil Tema teedel ja peaksite Tema käskle ja hoiaksite Tema poole ning teeniksite Teda kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest!» (Jos 22:5)

Oma sõnade ning Jumala ja Iisraeli vahel sõlmitud lepingu märgina püstitas Joosua esiisade lugusid meenutavaid sümboolseid märke kasutades suure kivi Jumala pühamu juures oleva tamme alla: teatavasti oli Aabram käinud «maa läbi Sekemi püha paigani, Moore tammeni» (1Ms 12:6) ning esiisa Jaakob püstitanud pärast ilmutuslikku unenägu mälestuskivi paika, mille ta nimetas Peeteliks, «Jumala kojaks» (1Ms 28:18j). Joosua kinnitas Jumala ja Iisraeli vahelise lepingu kõiki neid kolme märki kasutades: siin on nii suur kivi ja tamm kui ka kõige tähtsam: Jumala püha koda.

Nii võttis Joosua seda kivi püstitades kokku kõik selle, mida ta oli ennist meenutanud (Jos 24:2–12): kuidas Jumal oli toonud Aabrahami «teiselt poolt jõge» Kaananimaale ning teinud «paljuks tema soo», andes talle Iisaki; kuidas Ta oli andnud Iisakile Jaakobi ning viinud Jaakobi järeltulijad Egiptusesse; kuidas Ta oli Moosese ja Aaroni juhtimisel päästnud oma rahva Egiptuse orjapõlvest ning ta viimaks Joosua enda eestvedamisel Tootatud Maale juhtinud. Tegemist ei olnud mitte ainult mälestusmärgiga, vaid ka tunnistus- ja hoiatusmärgiga: «Vaata, see kivi olgu tunnistajaks meie vastu, sest see on kuulnud kõiki Issanda sõnu, mis Ta meile on öelnud. Ja see olgu tunnistajaks teie vastu, et te ei salgaks oma Jumalat!» (Jos 24:27)

Joosua ei hoiata Iisraeli mitte ainult kitsamas mõttes jumalasalgamise eest, vaid laiemalt Jumala petmise või tüssamise, Talle igal viisil truuduse murdmise, nii ebajumalate teenimise kui ükskõik millisest Jumala käsust üleastumise eest. Jumala püha lepingu rahvas peab sellest lepingust kinni pidama samamoodi, nagu Jumal ise sellest kinni peab – nii et ükski Tema headest sõnadest tühja ei lange (Jos 21:45).

Jutluseks

Seitsmes pühapäev pärast Nelipüha kannab EELK Kirikukäsiraamatus alapealkirja «Armastuskäsk». Pühapäeva sissejuhatuses öeldakse: «Kristus tuli täitma Jumala tahet ja käske, mitte neid tühistama. Seepärast peavad ka kristlased järgima armastuskäsku paremini kui kirjatundjad ja variserid. Seda taotledes on kristlane valmis loobuma ligimese heaks isegi oma õigustest ja osutama armastust ka oma vaenlastele.»

Seda sissejuhatust on Joosua raamatu lugemisega esmapilgul üsna raske seostada, kuna Joosua näib nõudvat vastupidist: enda täielikku eraldamist teistest rahvastest ning nii nende jumalate kui sisuliselt nende endi kõrvaldamist.

EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava kolmanda lugemisaasta Evangeelium (Lk 6:27–31) on pühapäeva temaga kahtlemata märksa kergemini seostatav, kuna Jeesus ütleb selles otsesõnu: «Armastage oma vaenlasi, tehke head neile, kes teid vihkavad, õnnistage neid, kes teid neavad, palvetage nende eest, kes teid halvustavad!» Kolmanda lugemisaasta Epistliks (Hb 12:25–29)¹² on manitsus jääda kindlaks usus ning võtta kuulda Uue Lepingu vahemeest Jeesust, kes ei ole tulnud mitte selleks, et ähvardada inimesi hävitava tulega – kuigi «Jumal on neelav tuli» –, vaid et valada nende eest oma veri, mis «kõneleb paremini Aabeli verest».

Joosua raamatu tekstile jutlustamisel on abiks teadmine, et juba oma nime tõttu on יהושוע – «Joosua», «JHWH päästab» – Jeesuse eelkujutis: nagu Iisraeli rahvas ületas tema juhtimisel Jordani jõe ja jõudis Kaananimaale, nii on Jeesus Temasse uskujate teerajaja igavese elu Töötatud Maale. Nagu see, et Vana Lepingu rahval õnnestus pääseda Egiptuse orjapõlvest ja jõuda tagasi esiisade maale, oli Jumala armu imeline kingitus, nii on ka Uue Lepingu rahva päästmine kurja, patu ja surma orjusest Jumala armu töö, millele need, kes Temasse usuvad, saavad vastata üksnes tänuliku armastusega ja kuulekusega Jumala tahtele, sh käsule armastada mitte ainult oma ligimesi, vaid koguni oma vaenlasi.

Nii, nagu Iisraeli püsimine või langemine on läbi ajaloo sõltunud tema truudusest või truudusetusest Jumala suhtes, nii võime meiegi jääda püsima üksnes siis, kui me ei pööra Jumalale selga, vaid teenime Teda «Talle meelepäraselt allaheitlikkuse ja aukartusega» (Hb 12:28). Nii, nagu Joosua püstitas Jumala pühamu juures kasvava tamme alla suure kivi Jumala ja Iisraeli vahelise lepingu märgina, nii on Jumala inimeseks saanud Poeg, meie Õnnistegija Jeesus Kristus ise «Siionisse [pandud] kivi, ja see, kes usub Temasse, ei jää iial häbisse» (1Pt 2:6), ning Ta on ka tempel, mis küll lammutati, ent mille Ta ise kolme päevaga uuesti püstitas (vrd Jh 2:19–22).

¹² Epistli paremaks mõistmiseks võiks lugeda Hb 12:18–29.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Joosua raamat kõneleb Iisraeli jõudmisest Töötatud Maale ning selle suures osas vallutamisest ja asustamisest Moosese mantlipärija Joosua juhtimisel. Joosua rõhutab oma elust kokkuvõtet tehes ja rahvast manitsedes, et see kõik on Jumala armu ime ja töö: nad ei ole oma esiisadele töötatud maad võitnud tagasi mitte oma jõu ega vägevuse varal, vaid üksnes seetõttu, et Jumal on oma töötused täitnud ning neid aidanud ja õnnistanud. Tulevikku vaadates tähendab see, et ainus võimalus püsima jääda on olla Jumalale alati kuulekas ja ustav – see ei ole aga lihtne, kuna see nõuab otsustavat lahtiütlemist ebajumalatest ning enda täielikku, mööndusteta üleandmist Jumalale. Nii seadis Joosua Iisraeli rahva valiku ette: kas nad tahavad teenida võõraste rahvaste (või ka omaenda paganatest esiisade) ebajumalaid või ainsat tõelist Jumalat. Joosua ise oli oma otsuse teinud: Tema ja ta pere teenivad Issandat!
2. Iisraeli rahva vastus Joosuale oli kindel: «Me tahame teenida Issandat, oma Jumalat, ja võtta kuulda Tema häält!» (Jos 24:24) Seepeale Joosua manitses ja vannutas rahvast ning tegi Iisraeli ja Jumala vahel lepingu, mille märgiks ta püstitas Jumala pühamu juures oleva tamme alla suure kivi tunnistuseks ja meeldetuletuseks sellest, mida Jumal oli töötanud oma rahvale ja rahvas Jumalale. Jumal on alati ustav – rahvas, isegi Jumala valitud rahvas, paraku mitte. Sellegipoolest ei ole Jumal oma rahvast hüljanud, vaid on teda isegi karistades alati armastanud, aidanud ja päästnud.
3. Joosua tunnistus on aga veelgi suurem. Ta tunnistab Jumala päästvast armust juba oma nimega: see on sama nimi, mis meie Issandal Jeesusel ning mis tähendab: «Issand päästab». Nii on Joosua kogu oma isiku ja eluga ettekuulutuseks Kristusest: kõik, nii Egiptuse orjapõlvest pääsemine, Punasest merest läbimine ja Jumala lakkamatu abi Iisraeli rahvale tema kõrberännakul, kui ka Jordani jõe ületamine ja Töötatud Maale jõudmine oli eelpildiks Jeesuses Kristuses teostunud lunastusest. Kristuses on Jumal sõlminud inimkonnaga Uue Lepingu, mis on kinnitatud Jeesuse püha ja kalli verega. Jumal on ka selle lepingu täitmisel vankumatult ustav. Me saame Jumala halastusele ja päästvale armule vastata eeskätt tänuliku armastusega, armastades Jumalat üle kõige, kogu oma olemusega, ning oma ligimest nagu iseennast. Ent mitte ainult oma ligimest, vaid koguni oma vaenlasi – nii, nagu Jumal on meid armastanud, päästnud ja endaga lepitanud juba siis, kui olime alles Tema vaenlased (vrd Rm 5:10).